

A FARKAS

MILISAV SAVIĆ

A váratlanul jött, nagy havazás, amilyen emberemlékezet óta nem volt, távol tartotta falunktól az utast és a vendéget, ugyanakkor egy másfajta, hívatlan látogatót vonzott oda: a farkasokat.

Napokig havazott, sűrű, nehéz pelyhekben szakadt a hó. Az ég összefolyt a földdel, az este a reggellel. A hó már az ablakig ért, gidret-gödröt elegyengetett, és mezsgyekeverítést összerosott. Még a kútig vagy az istállóig sem tudtunk csapást kitaposni, mert amíg vizet húztunk vagy megetettük a jószágot, a hó befújta a lábnyomunkat. Az ember jelenlétének minden nyomát egyszerűen elnyelte a havas fehérség.

Amikor pedig a hózivatar elült, már az első holdvilágos és fagyos éjszakán megjelentek a farkascsoordák. Megtámadták az aklokat, jó pár birkát elhurcoltak, de még többet leöltek és otthagytak. Ez a következő éjszaka is megismétlődött. Kutyáink szűköltek félelmükben a küszöbön, eszeveszetten kaparták az ajtót, hogy beengedjük őket; ha pedig egyik-másik, bátorságra kapva, netán rárontott a farkasokra, azt egy szempillantás alatt szétszedték.

A falu védekezni kezdett a veszedelem ellen. Vermeket ástunk, csapdákat állítottunk, néhány bárány húsát megmérgeztük (a kutyákat előbb láncra kötöttük), továbbá megerősítettük az aklokat. De mindez nem sok eredménnyel járt. Kovás meg sörétes puskáikkal nem jártak több szerencsével a vadászok sem, mert vagy rosszul céloztak, vagy az álom ördöge incselkedett velük a leshelyen, vagy pedig olyan helyeken várakoztak, amelyeket a farkasok úgy kerültek, mint az ördög a tömjént.

Mindent összevetve, amíg a farkasok elvitték vagy lemészárolták olyan száz birkánkat, csupa jó faggyús állatot, addig mi mindössze négy rablót vertünk agyon vagy csíptünk el, azt is a ki-

merült, ereje fogytán levő hitványát; a vezérállatokat meg a magánosokat nem sikerült megkaparintanunk, azok ott maradtak a falut környező, behavazott dombokon, és elnyújtott hangon úgy üvöltöztek, hogy attól még álmunkban is a hideg szaladgált rajtunk.

A kiéhezett és veszett farkasok most már az emberfiát is megtámadták.

A vízimolnárt egy éjszaka tépték szét, de úgy, hogy az egész emberből csupán egy kis alvadt vér, a szürkucsma, ruhafoszlányok meg egy pár bakancs maradt a havon.

Egy legényt az erdőben rohantak meg, ő azonban a fára mászott előlük, és egy teljes félnapot ott töltött. Majd belefagyott a lélek, de hát hiába kiabált segítségért a hegyi pusztaságban. Közben a farkasok ott nyüzögtek a fa tövében, föl-fölugráltak, és a fa kérget harapdálták. A legény kezdte elveszíteni az eszméletét, már-már édes álomba merült, és az ágak közé ékelődve minden bizonynyal vagy megfagyott volna, vagy pedig a dúvad torkába esik, ha nem jut eszébe az a mentőötlet, hogy leveti a ruháját és ledobja az ordasoknak. Azok megszagolgatták a posztót, széttépték, majd elkotródtak. A szerencsétlen legény ruhátlanul, mezítláb valahogy hazavonszolta magát, de úgy meg volt rémülve, hogy két hétig élet és halál között lebegett, pedig a legügyesebb javasasszonyok kúrálták.

És a farkasok még ezenkívül is sok embert megtámadtak, ámde ez utóbbiak szerencsésen megúszták: ki-ki vagy felmászott a fára, tüzet gyújtott, vagy vasvillával ugratta szét őket, vasvillával, amitől — akárcsak a késtől — egy pillanatra sem váltak meg az emberek.

De a farkasveszedelem okozta legnagyobb szerencsétlenség a tél vége felé történt, amikor olvadni kezdett a hó, s amikor a csorda visszavonulni készült hegyi odvaiba, hogy lekölykezzen és gondoskodjon kicsinyeiről, ahogyan a természet törvénye előírja. A következő télíg való búcsúvételnek ezekben a napjaiban azonban a forráskútról elrabolták a falu legszebb lányát, egy olyan parasztgazda egyetlen sarját, aki a falu legjobb legelőit, gyümölcsöseit és ártereit mondhatta magáénak. A boldogtalan apa csak a felborult korszát meg egy hatalmas farkasnak a lábnyomait találta meg a forrásnál. A nyomok a jeges hegyvidék felé vezettek, és arra enyésztek el.

Vérnek nyoma sem volt.

Az egész falu gyászba borult, de különösen a lány legközelebbi hozzátartozói: a szülei és a rokonság bánkódtak nagyon. Azt kimondani sem lehet, hogy búsultak a falu legényei, még azok is, akiket kikoszarozott. Még irigy vetélytársnőit is szíven találta az esemény híre.

Hajtóvadászat indult, hogy legalább a csontjait vagy egy hajtincsét megtalálják a szerencsétlennek.

A farkasoknak azonban se hírük, se hamvuk. Déli szél kerekedett, a hó olvadásnak indult, lábnyom nem látszott sehol, a tavaszi illatoktól megrészegült kutyák pedig tehetetlenül forgolódtak, nem ismervén fel a farkasszagot.

Minden reményünket elveszítettük, hogy — övéinek és a falunak örök emlékezetül — bármit is megtalálunk a falu legszebb lányából.

A bánatos apa, közvetlenül a temető bejáratánál, takaros sírmeleket állíttatott, és három fenyőcsemetét ültetett köréje.

A rákövetkező télen jobban felkészültünk. Gondosabban ácsoltuk meg a karámot, erősebb kutyákat szereztünk, és — egy pár ökör árán — vettünk egy jó karban levő karabélyt. A kár kisebb volt ugyan, de az átkozott férgé mindig váratlanul, éjnek évadján támadott, s bizony jócskán megdézsmálta a jószágot.

Megtanácskoztuk a dolgot, és elhatároztuk, hogy a harmadik telet még felkészültebben várjuk, hogy egyszer s mindenkorra kiirtsuk őket, vagy ha nem, hát úgy ellássuk a bajukat, hogy messze e'kerüljék ezt az elátkozott helyet, a falunkat.

Az első havazások után az erdőkerülőnk olyan hírral állított be, amely nemcsak hihetetlenül hangzott, hanem egyszerűen elképesztett bennünket: ugyanis körülvették a farkasok, és dupla csövé puskája ellenére minden bizonnyal ráfizetett volna, ha nem megy éppen arra egy lakodalmas menet. De arra ment, és a nagy ordítás meg az üstdobok bufogása szétugrasztotta a falkát. Az erdőkerülő továbbá azt állította, hogy egy hatalmas termetű ordas mellett ott látta a falu legszebb lányát, él és virul, ámbár, igaz, némileg nőstényfarkasra emlékeztet. Egy fészekalja farkaskölyök is volt körülötte, talán a kicsinyei. Nem, jól látta, a mi falunk szépe volt: bár négykézláb járt, a régi emberformája megmaradt.

— Most is szép, mindenkivel szebb! — bizonygatta az erdőkerülő, hozzátéve, hogy a farkaskölyköknek is emberfejűk volt.

Nagy ijedtében félrebeszél a jó ember, mondogattuk.

Hamarosan kiderült, hogy a kerülő bizony nem is álmodta és nem is találta ki ezt a históriát. Minden jel az emberi kéznek és az emberi észnek a jelenlétéről tanúskodott: az aklok kapuját nyitva, a csapóvasakat elcsattintva és üresen találtuk. A vermeinket valaki betemette vagy földülta, a maszlagos bárányokra pedig a küszöbeinken virradt a reggel, ahol a kutyáink fordultak föl.

Kis híján vér folyt közöttünk, mert azt hittük, hogy valami közülünk való elmeháborodott akadályozza a veszedelem ellen vívott háborúnkat.

De amikor az aklok körül félig embertől, félig farkastól származó lábnyomokat fedeztünk fel, akkor már elhittük, hogy az erdész mégiscsak igazat mondott. Akkor pedig végképp elszállt a gyanúnak még az árnyéka is, amikor elejtettünk egy farkaskölyköt: valóban az arca, a kifejlett szemfogaktól eltekintve, miben sem különbözött az emberétől, a mellső mancsai pedig éppen olyanok voltak, mint a mi kezünk. Valaki javasolta, hogy a farkaskölyköt ne dobjuk a verembe, hanem illően temessük el, mint akár-melyik emberfiát, a faluszépe amúgy is üres sírboltjába.

Fölzúdult az egész falu: nekiestek a szerencsétlen gazdának, mondván, hogy lány helyett nőstényfarkasnak adott életet. Az idős ember, ahogy tudott, védekezett a vádak ellen, s amilyen szomorú volt, annyira örült is, hogy szépséges lánya, apjának kedvence, él még. Sőt reménykedett is, hogy majd kiszakítja a farkascordából, és visszatereli az ő igazi nyájához. Egy egész vagyont ígért annak, aki kiirtja a farkasokat és élve hazahozza a lányát.

A falunkat fenyegető baj olyan méreteket öltött, mint addig sohasem. Hiába szóltak az üstök, dobok, durrogtak a mozsarak, hiába az egetverő lárma — ez már nem tudta elijeszteni a farkasokat. A tűz sem, az üszök sem. Olyan fesztelenül közelítették meg a tüzet, mint akik jéghideg szívüket és fagyos mancsukat akarnák megmelengetni.

Egyedül a puskától féltek, a késtől már kevésbé. S mert okosak voltak, mely tudással alkalmasint a faluszépe ajándékozta meg őket, elkerültek minden csapdát.

Hiába szerveztünk hajtóvadászatot, nem is egyet. Átázva és álmatlanul bandukoltunk aztán haza, csak arra kérve a mindenhatót meg az összes ördögöket, hogy tartsa távol tőlünk ezt a bajt. Éjszakánként pedig ijedten hallgattuk a farkasok üvöltését, amely

olyan volt, mint a világ végét jelentő, baljós sírás. Majd miután jól belakmározta az aklainkban, féktelen táncba fogta a környező hegyekben, olyan hangokat hallatva, amelyek a mi lakodalmas és védszentünnepi danáinkra emlékeztettek.

A mentőötlet a falu egyik szegényének jutott az eszébe. Ez a legény is szerelmes volt a faluszépébe, aki őt is kikosarazta, alighanem a szegénysége miatt.

— Farkasbőrbe bújok! — javasolta.

Nem nagyon örültünk neki, mert meg voltunk győződve, hogy a bajtól úgysem szabadulunk olyan könnyen.

A legény belebújt a hatalmas farkasbundába, farkashájjal bekenete magát, s egy hosszú, éles tört dugva az övébe, a hegyek felé vette útját.

Az erdei csapások mentén, a lombtakarmány-kazlak meg az aklok körül leölt farkasokra bukkantunk mindennap, s ebből láttuk, hogy a legény él, és hogy megvalósította az elgondolását.

S egy reggelen hősünk, az elrabolt farkasleánnyal együtt, ünnepelesen bevonult a faluba. A szerencsétlent azonnal bezárta az istállóba, és szólt a borbélynak, hogy beretválja le róla a hosszú szőrt.

Ropogtak a puskák, harsogott a dal, csaptunk is nagy rikoltozást, kotyogva szaladt le a pálinka a torkokon... A falu aprajánagyja ünnepelte a vérengző fenevad felett aratott győzelmet.

A bátor legényt a vállunkra emeltük, és ki-ki a tehetsége szerint megajándékozta: aranytallérral, faliszőnyeggel, inggel, törülközővel, sóval és kenyérrel. A legdrágább ajándékot, egy fehér lovat és ezüsttel kivert nyerget, a lány apjától kapta. Az öregember azonban, amilyen boldog volt, annyira gondban is volt: kedvencének további sorsa aggasztotta. S nem ok nélkül, mert amikor jól felöntöttünk a garatra, botokat, köveket ragadtunk, és elindultunk az istállóba, hogy agyonverjük a falunak ezt az elvetemült lányát, farkasok ágyasát.

Az istálló ajtajában a bátor legény állta el utunkat.

— Megálljatok! Elveszem feleségül! — mondta.

Amit mondott, nem vettük komolyan, azt hittük, ittas lévén, tréfálkozik, és továbbmentünk a felé a szégyentelen felé. A legény váratlanul megrázta a fejét, és ránk vicsorított: s akkor észrevettük, hogy elől olyan fogai vannak, mint a farkasoknak. Aztán kinyitotta az istállóajtót, a lányt kiengedte, majd elnyújtott, állati szökelléssel, a lánnyal együtt, eliramodott a hegyekbe.

Kővé váltan, némán néztünk utánuk.

Sokáig nem tudtuk levenni a szemünket a félig farkas-, félig emberi lábnyomokról, amelyek belevesztek a havas messzeségbe.

BORBÉLY János fordítása